

به نام خدا

معاونت پژوهش و فن آوری

تعهد اصالت رساله یا پایان نامه تحصیلی

اینجانب مسلم محمودی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد در رشته برنامه ریزی درسی که در تاریخ ۱۳۹۲/۶/۱۲ از پایان نامه خود تحت عنوان بررسی رابطه میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان پایه سوم ابتدایی شهرستان بشاگرد با کسب نمره ۱۷/۸۰ دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم :

- (۱) این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آنرا در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.
- (۲) این پایان نامه قبلاً برای هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- (۳) چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- (۴) چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

امضاء و تاریخ

نام و نام خانوادگی :

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد مرودشت

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A) در رشته برنامه ریزی درسی

عنوان

**بررسی رابطه میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی
باعملکرد تحصیلی دانش آموزان پایه سوم ابتدایی شهرستان بشاگرد**

استاد راهنما

دکتر حجت اله فانی

استاد مشاور

دکتر نادر شهامت

نگارش

مسلم محمودی

تابستان ۱۳۹۲

(صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد M.A)

نام و نام خانوادگی دانشجو : مسلم محمودی تاریخ : ۱۳۹۲/۶/۱۲ رشته : برنامه ریزی درسی

از پایان نامه خود با عنوان : بررسی رابطه میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان پایه سوم ابتدایی شهرستان بشاگرد با درجه بسیار خوب و نمره ۱۷/۸۰ دفاع نموده است .

نام و نام خانوادگی اعضای هیأت داوران	سمت	امضاء اعضای هیأت داوران
۱- دکتر حجت اله فانی	استاد راهنما	
۲- دکتر نادر شهامت	استاد مشاور	
۳- دکتر رضا زارعی	استاد داور	

مدیر / معاونت پژوهشی

مراتب فوق مورد تأیید است .

مهر و امضاء

پاسکزاری:

سپاس خدایی را که برابر این مقام راهنمایی کرد و اگر هدایت و لطف الهی نبود ما به تنهایی در این مقام راه نمی یافتیم.

بعد از حمد و سپاس از خداوند متعال، وظیفه خود می دانم که از استادان عزیز و فرهیخته خود جناب آقای دکتر حجت اله فانی به عنوان استاد راهنما و همچنین از استاد محترم جناب آقای دکتر نادر شهامت که در امر مشاوره این تحقیق همواره سعی در تسهیل انتقال اطلاعات داشته، تشکر و قدر دانی نمایم.

تقدیرم به:

تقدیم به: همسر خوب و مهربانم که با ترنم کلامش، آرامشی ستودنی برایم به ارمغان آورد و همواره مرا در کسب علم و معرفت یاری رسانده و در سخت ترین روزهای زندگی یار و همراهم بوده است.

تقدیم به :

نور دیدگانم، پسر امیررضا و دختر گلم مهسا، که در طول تحصیل سختی های بسیاری را متحمل شده اند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
فصل اول: طرح تحقیق	
۱	چکیده
۲	مقدمه
۳	بیان مسأله
۵	اهمیت و ضرورت تحقیق
۶	اهداف تحقیق
۷	سؤال های تحقیق
۸	تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها
فصل دوم: ادبیات و پیشینه ی تحقیق	
۹	الف) مبانی نظری
۱۰	ابعاد عملکرد تحصیلی
۱۲	خودکارآمدی
۱۲	تأثیرات هیجانی
۱۳	انگیزش تحصیلی
۱۵	مفهوم منبع کنترل
۱۶	برنامه ریزی
۱۷	میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی تحصیلی
۲۸	ب) پیشینه ی تحقیق
۲۸	تحقیقات داخلی
۳۹	تحقیقات خارجی
۴۶	جمع بندی پیشینه ی تحقیق

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

۴۷	روش تحقیق
۴۷	جامعه آماری
۴۷	نمونه آماری و روش نمونه گیری
۴۸	ابزار جمع آوری داده ها
۴۸	اعتبار و پایایی ابزار سنجش
۴۹	روش تجزیه و تحلیل آماری داده ها
۵۰	ملاحظات اخلاقی تحقیق

فصل چهارم: یافته های تحقیق

۵۱	یافته های تحقیق
۵۱	الف- داده های توصیفی
۵۲	ب- یافته های استنباطی

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۵۹	خلاصه تحقیق
۶۰	بحث و نتیجه گیری
۶۱	دستاورد های اصلی تحقیق
۶۲	محدودیت های تحقیق
۶۲	پیشنهاد های تحقیق
۶۴	منابع فارسی و لاتین

فهرست جداول

- جدول ۱-۲: مقایسه ارزشیابی نتیجه مدار و فرایند محور. ۲۴
- جدول ۲-۲: مقایسه ویژگی های ارزشیابی سنتی و جدید (توصیفی) ۲۵
- جدول ۳-۱: فراوانی دانش آموزان دختر و پسر و معلمان مقطع ابتدایی شهرستان بشاگرد. ۴۷
- جدول ۴-۱: بررسی میانگین و انحراف استاندارد با عملکرد تحصیلی و ابعاد آن ۵۱
- جدول ۴-۲: بررسی میانگین و انحراف استاندارد میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی ۵۲
- جدول ۴-۳: ضریب همبستگی آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی با عملکرد تحصیلی ۵۲
- جدول ۴-۴: ضریب همبستگی آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی با خودکارآمدی ۵۳
- جدول ۴-۵: ضریب همبستگی بین آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی با انگیزش ۵۴
- جدول ۴-۶: ضریب همبستگی بین میزان معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی با تأثیرات هیجانی ۵۵
- جدول ۴-۷: ضریب همبستگی آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی با برنامه ریزی دانش آموزان ۵۶
- جدول ۴-۸: ضریب همبستگی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی با فقدان کنترل پیامد دانش آموزان ۵۶
- جدول ۴-۹: تحلیل واریانس آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی و عملکرد تحصیلی به ۵۷
- جدول ۴-۱۰: تحلیل واریانس از رویکرد ارزشیابی توصیفی و ابعاد عملکرد تحصیلی به روش همزمان ۵۸

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان پایه سوم ابتدایی شهرستان بشاگرد سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱، با روش همبستگی اجرا گردید. جامعه آماری شامل تمامی معلمان و دانش آموزان سوم ابتدایی شهرستان بشاگرد بود که از آن میان ۲۶۰ دانش آموز به روش تصادفی ساده و ۱۲۴ معلم به روش سرشماری انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش، پرسشنامه میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی حسینی و پرسشنامه عملکرد تحصیلی فام و تیلور می باشد. به منظور پاسخگویی به سوالات پژوهش از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون به روش همزمان استفاده شد. نتایج نشان داد که بین میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی با خودکارآمدی، انگیزش تحصیلی، برنامه ریزی رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد و بین میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی با تأثیرات هیجانی و فقدان کنترل پیامد رابطه معکوس و معنادار وجود دارد. همچنین، نتایج تحلیل واریانس نشان داد که متغیر میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی، قدرت پیش بینی عملکرد تحصیلی دانش آموزان را دارد، در مجموع، بین میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان ابتدایی رابطه معنادار وجود دارد و این که این متغیر قدرت پیش بینی عملکرد تحصیلی و ابعاد آن را دارد.

کلیدواژه ها : معلمان، ارزشیابی توصیفی، عملکرد تحصیلی، شهر بشاگرد، دوره ابتدایی.

در جامعه امروزی با توجه به پیشرفت های روز به روز و تغییرات ناشی از تحولات اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی در سیاست گذاری و برنامه ریزی آموزشی برای بهبود کیفیت یادگیری باید ارزشیابی نیز صورتی مناسب با شرایط و اوضاع کنونی داشته باشد . از این رو سنجش و ارزشیابی باید در خدمت یادگیری و برای یادگیری باشد و به دانسته های افراد توجه کند (باقری ، ۱۳۸۷) . تحقیقات نشان داده که آموزش ابتدایی در توسعه ۱۱۰ کشور جهان اثر مثبت داشته و عامل کاهش فقر بوده است ، منبع قضاوت درست در زمینه میزان و عمق یادگیری باید متکی به شواهد و اطلاعات گوناگون و مستندی باشد که به صورت مستمر در فرایند یادگیری گردآوری می شود . این فرایند از مرحله گردآوری اطلاعات تا قضاوت در مورد کیفیت و مطلوبیت یادگیری ، ارزشیابی نام دارد و جزئی از فرایند آموزشی محسوب می شود که در هر مرحله از آموزش فعالانه عمل می کند (فرج الهی و حقیقی ، ۱۳۸۶) . در دهه هفتاد قرن حاضر هجری شمسی کیفیت آموزشی تحت تأثیر شرایط جهانی و هم چنین چالش های پیش روی نظام آموزشی ، یکی از مسائل اساسی نظام آموزشی شد و ضروری می نمود که تصمیم گیرندگان و سیاست گذاران نظم در مواجهه با این مسأله به دو سوال اساسی ، پاسخگو باشند و برای آن چاره جویی نمایند .

(۱) چگونه دانش آموزان بهتر یاد می گیرند ؟ این سوال به بهبود کیفیت جریان یادگیری در مدرسه توجه دارد .

(۲) چگونه معلمان می توانند بهتر آموزش بدهند ؟ این سوال به بهبود کیفیت جریان یاددهی نظر دارد

(حسینی و احمدی ، ۱۳۸۵) .

نظام ارزشیابی تحصیلی ، یکی از مولفه های اساسی نظام آموزشی و رشته پیوند بین دو مولفه یادگیری و یاددهی است . این گونه تصور می شد که ارزشیابی تحصیلی یکی از عوامل موثر در بهبود کیفیت این دو مولفه است . پژوهش ها هم نشان از وجود چنین تأثیری داشت . از سوی دیگر نارضایتی از نظام ارزشیابی موجود در محافل تربیتی گسترش یافته بود . بر این اساس نگاه تصمیم گیرندگان ، متوجه حوزه ی ارزشیابی تحصیلی و ایجاد اصلاحات و رویکرد جدیدی شد که موجب برجسته کردن نقش ارزشیابی مستمر بود که این رویکرد جدید ارزشیابی توصیفی نامیده شده است (حسینی و احمدی ، ۱۳۸۵) . نظام ارزشیابی از آموخته های دانش آموزان یا ایدئولوژی عملیاتی شده نظام آموزشی معتقد است : یکی از مؤثرترین و کارسازترین مجاری اصلاح نظام آموزش و پرورش ، تحلیل و نقد نظام ارزشیابی از آموخته های دانش آموزان در سایه اهداف و آرمان های تصریح شده نظام آموزشی (برنامه درسی) است . آنچه دارای اهمیت می باشد آن است که به نظر می رسد مسئولیت سیاست گذاران و برنامه ریزان ارزشیابی بسیار

سنگین تر از سایر دست اندرکاران امر آموزش است ، زیرا آنان مسیر حرکت را تعیین می کنند و دیگران یعنی معلمان ، دانش آموزان و والدین مجبور می شوند خود را با آن مسیر هماهنگ کنند . بنابراین آگاهی آنان از دیدگاه های نو، معتبر و جهانی فرایند ارزشیابی بسیار مهم و حیاتی است تا با اتخاذ روش ها و سیاست های آگاهانه در برگزاری آزمون ها و تفسیر نتایج ارزشیابی بتواند نقش مهم خود را بعنوان سیاست گذار و برنامه ریز آموزشی به خوبی ایفا کنند (مهر محمدی ، ۱۳۸۸) . بنابراین آگاهی معلمان از نوع ارزشیابی ، در اجرای آن و وضعیت روحی دانش آموزان و عملکرد آنان موثر است . در این پژوهش به بررسی رابطه میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان پرداخته ایم .

بیان مسئله

در جهان امروز تحولات شگرف در علوم مختلف و ظهور دیدگاه های نوین پیرامون مسائل اجتماعی ، سیاسی ، اقتصادی و فرهنگی سبب شده است که راهبردها و روش های آموزشی و ارزشیابی دستخوش تغییر شوند . کیفیت مطلوب نظام های آموزشی نقش تعیین کننده ای در پیشرفت اقتصادی ، اجتماعی ، فرهنگی و توسعه پایدار کشور ها دارند و اقدام برای بهبود آن مستلزم ایجاد دگرگونی در برنامه های درسی ، فرایندهای یاددهی - یادگیری و شیوه های ارزشیابی آموخته هاست . در این میان ارزشیابی از پیشرفت تحصیلی دانش آموزان یکی از عناصر مهم و اساسی برنامه های درسی و نظام های آموزشی و پرورشی و جهان به شمار می رود . آن چه ضرورت توجه به نظام ارزشیابی را در این نظام آشکار می سازد وجود مشکلاتی است که به ارزشیابی موجود در مدارس نسبت داده می شود (حسینی و کاظمی ، ۱۳۸۲) . ارزشیابی به علت ماهیت و عملکرد خاص خود در هر گونه نظام آموزشی یکی از گسترده ترین و جنجال برانگیزترین مباحث آموزشی است . شاید یکی از دلایل این امر تغییرات شگرفی است که در نظام های آموزشی پدید آمده است . شاید اولین کوشش رسمی در زمینه ارزشیابی را بتوان از سال ۱۸۴۵ در نظر گرفت که در آن عملکرد مدارس بستون آمریکا مورد ارزشیابی قرار گرفت (مهجور ، ۱۳۷۶) . ارزشیابی و پیشرفت تحصیلی را می توان اینگونه تعریف کرد : سنجش عملکرد یادگیرندگان و مقایسه نتایج حاصل با هدف های آموزشی از پیش تعیین شده به منظور تصمیم گیری در این باره که آیا فعالیت های آموزشی معلم و کوشش های یادگیری دانش آموزان به نتایج مطلوب انجامیده اند و به چه میزانی ؟ شعار اساسی و محوری ارزشیابی توصیفی « ارزشیابی در خدمت یادگیری ، است و معنی اش این است که ارزشیابی با فرایند یادگیری تلفیق شود تا به تقویت و بهبود یادگیری بینجامد لذا معلم باید تلاش نماید دانش آموزان خود را در حد امکان به خوبی بشناسد (حسینی و احمدی ، ۱۳۸۵) .

هدف اساسی سنجش و ارزشیابی ارتقای یادگیری دانش آموزان است. محتوا و چگونگی ارزشیابی در فرایند تدریس نحوه مطالعه و کیفیت یادگیری دانش آموزان را رقم می زند؟ به همین دلیل است که گفته اند: اگر می خواهید نظام آموزشی را بهبود بخشید، شیوه های سنجش و ارزشیابی را اصلاح کنید (پاشا شریفی، ۱۳۸۱).

منظور از روش های توصیفی و ارزشیابی توجه به رویکردی است که در آن معلم تحولات ایجاد شده در دانش آموز را با فنون متفاوت بررسی کرده و به صورت مشروح بر اساس شاخص های پیشرفت و یا اهداف از پیش تهیه شده به اطلاع دانش آموز و والدین می رساند.

ارزشیابی تحصیلی فعالیتی است که معلم در جریان تدریس خود انجام می دهد این فعالیت را می توان حداقل به دو فعالیت تقسیم کرد که عبارتند از:

الف) جمع آوری اطلاعات

ب) داوری درباره ی وضعیت یادگیری و پیشرفت دانش آموز

معلم باید از چگونگی فعالیت های یادگیری دانش آموز اطلاعاتی جمع آوری نماید معلم برای جمع آوری اطلاعات باید مهارت و دانش لازم و کافی را داشته باشد تا بتواند از ابعاد گوناگون رشد و با استفاده از شیوه های مختلف از وضعیت دانش آموز اطلاعات را جمع آوری کند (حسنی و احمدی، ۱۳۸۵).

در فعالیت دوم معلم با استفاده از نتایج حاصل از سنجش و ملاحظه اهداف و انتظارات آموزشی درباره وضعیت فرد، داوری کرده صفت ها و قوت های او را مشخص می کند و برای بهبود فعالیت های یادگیری توصیه هایی ارائه می نماید (همان، ص ۱۱۶).

این موضوع که بازخورد ها باید متوجه انتظارات آموزشی باشند بیانگر ویژگی است که تأکید بر عملکرد تحصیلی دارند یعنی ارزشیابی توصیفی به نوعی، عملگرا است. امروز در دنیا گرایش گسترده ای به این موضوع وجود دارد که ارزشیابی، مشکل عملکردی به خود بگیرد یعنی تلاش می شود معلمان از نحوه و چگونگی به کارگیری دانش ها و مهارت های کسب شده دانش آموزان در عمل، ارزشیابی انجام دهند. معلمان نیز با بررسی فعالیت های دانش آموزان اطلاعاتی واقعی و دقیق به دست می آورند که با آن اطلاعات بهتر می توانند به بهبود یادگیری و عملکرد تحصیلی دانش آموزان کمک کنند (حسنی و احمدی، ۱۳۸۵).

از آنجایی که آگاهی معلمان از ارزشیابی توصیفی باعث اجرای خوب ارزشیابی توصیفی و بهبود عملکرد تحصیلی و یادگیری عمیق می شود و اگر معلم از فرایند و چگونگی اجرای ارزشیابی توصیفی به

خوبی آگاه باشد، انتظار می رود ارزشیابی را بهتر اجرا کند و موجبات بهبود عملکرد تحصیلی و یادگیری را فراهم کند. امید است که انجام این پایان نامه بتواند گامی در جهت کمک به آموزش و پرورش باشد و در بررسی های مقدماتی مشخص شد که در هیچ پژوهشی به بررسی این متغیرها پرداخته نشده است. پس مسئله مورد پژوهش این است « آیا بین میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه معنادار وجود دارد؟ ».

اهمیت و ضرورت تحقیق

در سنجش عملکردی فرایندها فرآورده های یادگیری دانش آموزان به طور مستقیم سنجش می شوند (سیف، ۱۳۸۴). در تمامی مراحل، ارزشیابی لازم است از استانداردهایی پیروی کند:

الف) استانداردهای اخلاقی و قانونی: بر اساس این استانداردها سنجش با در نظر گرفتن موازین قانونی و اصول اخلاقی انجام می گیرد به گونه ای که جانب عدالت، حفظ حرمت دانش آموز و سلامت و بهداشت روانی دانش آموز و همه کسانی که از سنجش تأثیر می پذیرند (معلمان، والدین و...) مراعات شود.

ب) سود بخشی سنجش: پیروی از این استانداردها موجب می شود که سنجش در فرآیند یاددهی - یادگیری مفید و سودبخش باشد. سنجش سود بخش دارای ویژگی های آگاه کننده، اثر گذار، به موقع، بجا و اصلاح کننده است.

پ) استانداردهای قابلیت اجرا: به کار بستن این استانداردها سبب می شود که اجرای مراحل سنجش آنگونه که طراحی شده است امکان پذیر باشد. عملی بودن، تناسب یا اهداف آموزشی، هماهنگی با نیازهای دانش آموزان از جمله ویژگی های این دسته از استانداردهاست؛

ت) استانداردهای دقت و صحت: مراد از این استانداردها این است که سنجش به گونه ای طراحی شود که نتایج آن عملکرد واقعی دانش آموز و فرآیند یادگیری او را با درجه قبولی از دقت و صحت و به دور از خطا و سوگیری توصیف کند (پاشا شریفی، ۱۳۸۲).

انجام این پژوهش مسئولین آموزش را در افزایش آگاهی آموزگاران یاری می نماید و همچنین به مسئولین تصمیم گیر آموزش و پرورش این آگاهی را ارائه می دهد تا بتوانند در ساختار مدارس و کلاس های درس بر اساس نیازهای دانش آموزان و آموزگاران برنامه ریزی کنند. با انجام این پژوهش می توان به آموزش و پرورش کمک نمود تا با استفاده از یافته های این پژوهش در اجرای ارزشیابی توصیفی و همگانی بودن آن در سطح کشور یکی از متغیرهای مهم تأثیر گذار بر ارزشیابی توصیفی (میزان آگاهی

معلمان از ارزشیابی توصیفی (را بیشتر مورد توجه قرار دهد تا این که طرح با کیفیت بهتری اجرا گردد . همچنین با انجام این پژوهش می توان ارزشیابی توصیفی را به شکل بهتر در مدارس اجرا نمود و به اهداف آن رسید .

به نظر می رسد که برگزاری یک کلاس یک روزه برای آموزش و آگاهی معلمان از ارزشیابی توصیفی توسط مدرسان آموزش و پرورش می تواند به میزان قابل قبولی یک طرح عظیم را که در سطح آموزش و پرورش کشور اجرا می گردد توجیه نماید . همچنین بدون شناخت کافی از میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی و نحوه ی عملکرد دانش آموزان در کلاس درس نمی توان ادعا کرد که این شیوه نو به خوبی در مدارس اجرا می گردد و با توجه به این که در این زمینه پژوهش کمی صورت گرفته یا پژوهش های گذشته به این متغیرها نپرداخته اند بنابراین اهمیت و ضرورت این تحقیق روشن می شود .

اهداف تحقیق

هدف کلی

- تعیین رابطه میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان

اهداف فرعی

- تبیین رابطه بین میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی و خود کارآمدی دانش آموزان
- تبیین رابطه بین میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی و انگیزش تحصیلی دانش آموزان
- تبیین رابطه بین میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی و تأثیرات هیجانی دانش آموزان
- تبیین رابطه بین میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی و برنامه ریزی دانش آموزان
- تبیین رابطه بین میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی و فقدان کنترل پیامد
- پیش بینی کننده میزان عملکرد تحصیلی دانش آموزان بر اساس میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی؛
- پیش بینی کننده ابعاد عملکرد تحصیلی دانش آموزان بر اساس میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی.

سئوالات تحقیق

سؤال اصلی

آیا بین میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه معنا دار وجود دارد؟

سئوالات فرعی

۱- آیا بین میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی و خود کار آمدی دانش آموزان رابطه معنادار وجود دارد؟

۲- آیا بین میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی و انگیزش تحصیلی دانش آموزان رابطه معنادار وجود دارد؟

۳- آیا بین میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی و تأثیرات هیجانی دانش آموزان رابطه معنادار وجود دارد؟

۴- آیا بین میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی و برنامه ریزی دانش آموزان رابطه معنادار وجود دارد؟

۵- آیا بین میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی و فقدان کنترل پیامد رابطه معنادار وجود دارد؟

۶. آیا میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی می تواند پیش بینی کننده قوی برای عملکرد تحصیلی دانش آموزان می باشد؟

۷. آیا میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی می تواند پیش بینی کننده قوی برای ابعاد عملکرد تحصیلی دانش آموزان می باشد؟

تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها

تعریف مفهومی ارزشیابی توصیفی

الگویی کیفی است که تلاش می کند به جای کمی نگری از طریق توجه به معیارهای درسی و آموزشی به عمق و کیفیت یادگیری دانش آموزان توجه کند و توصیفی از وضعیت آنان ارائه دهد. الگویی است که در سال های اخیر به عنوان الگوی جانشین نظام ارزشیابی سنتی مطرح شده است. منظور از روش های توصیفی در ارزشیابی توجه به رویکردی است که در آن معلم تغییرات و تحولات ایجاد شده در دانش آموز را با فنون متفاوت بررسی کرده و به صورت مشروح براساس شاخص های پیشرفت و یا اهداف از پیش تهیه شده به اطلاع دانش آموز و والدین می رساند (حسنی، ۱۳۸۵).

تعریف مفهومی عملکرد تحصیلی

عملکرد تحصیلی شامل پیشرفت ها و توانایی در برنامه ریزی خودکار آمدی، انگیزش، کاهش اضطراب، استفاده از اهداف سودمند و انجام فعالیت های مربوط می باشد (درتاج، ۱۳۸۳). یابه عبارتی، عملکرد تحصیلی به تمامی درگیری های دانش آموزان در محیط مدرسه اشاره دارد که شامل خودکارآمدی، تأثیرات هیجانی، فقدان کنترل، و انگیزش می باشد (قورچیان، ۱۳۷۸).

تعریف عملیاتی میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی

در این تحقیق منظور از میزان آگاهی معلمان، میزان نمره است که معلمان از پرسشنامه محقق ساخته میزان آگاهی معلمان از رویکرد ارزشیابی توصیفی بدست می آورند.

تعریف عملیاتی ارزشیابی توصیفی

در این تحقیق منظور از ارزشیابی توصیفی این است که نتایج امتحانات در قالب عبارت های کیفی به دانش آموزان و خانواده بازخورد داده می شود که عبارتند از: خیلی خوب، خوب، قابل قبول و نیازمند به تلاش بیشتر است.

تعریف عملیاتی عملکرد تحصیلی

در این پژوهش منظور از عملکرد تحصیلی میزان نمره ای است که دانش آموز از پرسشنامه عملکرد تحصیلی EPT شامل ۴۸ سوال می باشد بدست می آورد (درتاج، ۱۳۸۳).

در این فصل پس از ارائه مبانی نظری و گزارش پیشینه تحقیق به جمع بندی پرداخته ایم.

الف (مبانی نظری

مدرسه ، مکان یا میدانی برای تلاش و نهایتاً موفقیت یا شکست است . دانش آموزان هم موفقیت یا شکست خود را به یکی از عوامل شانس ، توانایی ، کوشش یا دشواری تکلیف نسبت می دهند . اگر دانش آموزان احساس کنند که کنترل یادگیری در دست خودشان نیست و به وسیله عوامل قدرت مثل معلم ، کنترل می شود ، کمتر درگیر تکالیف درسی می شوند . پیشرفت های تحصیلی نتیجه عوامل بسیاری است که می توان آنها را در دو مقوله عوامل مربوط به « مدرسه و نظام آموزش و پرورش » و عوامل مربوط به « تفاوت های فردی » دسته بندی کرد . به عبارت دیگر گاهی پیشرفت ، متأثر از کارکرد مدرسه و گاهی متأثر از ویژگی های شخصیتی و شاخص های ذهنی ، اجتماعی ، عاطفی و اخلاقی دانش آموز است که خود می تواند متأثر از ویژگی های خانوادگی باشد (شلویری ، ۱۳۸۹).

هاسن^۱ و همکاران (۱۹۹۴ ؛ به نقل از عابدی و عریضی ، ۱۳۸۴) بیان می کنند که سازه پیشرفت تحصیلی در مدرسه به رفتارهایی که به یادگیری و پیشرفت مربوط است ، اطلاق می شود . موضوع مهم در بحث پیشرفت و موفقیت تحصیلی این است که پیشرفت تحصیلی صرفاً یک متغیر آموزشی نیست ، بلکه یک متغیر چند بعدی است که علاوه بر مسائل آموزشی و تربیتی به مولفه های روانی ، شخصیتی و اجتماعی نیز مربوط می شود (آقایی و همکاران ، ۱۳۹۰) .

پژوهش ها نشان داده اند که پیشرفت تابعی از تأثیر مشترک «مهارت» و «انگیزش» است (استوری ، هارت ، استاسون و ماهونی^۲ ، ۲۰۰۳).

---

1 . Hassen

2 . Story , Hart , Stasson & Mahoney

عملکرد تحصیلی ، شامل پیشرفت ها و توانایی در برنامه ریزی خودکارآمدی ، انگیزش ، کاهش اضطراب ، استفاده از اهداف سودمند و انجام فعالیت های مربوط می باشد (درتاج ، ۱۳۸۳). عملکرد تحصیلی به تمامی درگیری های دانش آموزان در محیط مدرسه اشاره دارد که شامل خودکارآمدی ، تأثیرات هیجانی ، فقدان کنترل ، انگیزش می باشد (قورچیان ، ۱۳۷۸).

ابعاد عملکرد تحصیلی

خودکارآمدی

یکی از ابعاد « خود » در نظریه شناختی اجتماعی بندورا^۳ خودکارآمدی است که به توانایی درک شده فرد در انطباق با موفقیت خاص گفته می شود . همچنین مفهوم خود کارآمدی به قضاوت افراد درباره ی توانایی خود در انجام یک کار یا انطباق با یک موفقیت خاص است . بندورا کارآمد شخصی ، تصویری یا خود کارآمدی تصویری را که نقش مهمی و رفتار خود نظمی ایفا می کند مطرح کرد . کارآمد شخصی ، تصویری به باورهای شخصی در ارتباط با توانایی اش در امور دلالت می کند و از منابع مختلف از جمله توفیق ها و شکست های خود فرد ، مشاهده موفقیت و شکست دیگران که شبیه به او هستند و ترغیب کلامی سرچشمه می گیرد . افرادی که دارای کارآمدی شخصی تصور سطح بالایی هستند بیشتر می کوشند ، بیشتر موفق می شوند و از کسانی که سطح خود کارآمدی شخصی تصورشان پایین است پشتکار بیشتری از خود نشان می دهند و ترس کمتری تجربه می کنند (بیابانگرد ، ۱۳۸۴) .

بلوم^۴ در مدل آموزشگاهی خود شواهدی ارائه داده است که ویژگی های عاطفی دانش آموزان در جریان یادگیری ، هم نقش علت و هم نقش معلول را ایفا می نماید (بлум ، ۱۹۷۴ ؛ ترجمه سیف ، ۱۳۷۴) .

در نتیجه مفهومی که دانش آموزان از خود دارند کوشش ها و پیشرفت های آنان را تحت تأثیر قرار می دهد . در این رابطه ، مفهومی را که افراد از توانایی خود برای انجام کار و فعالیت دارند خود کارآمدی می نامند (بندورا ، ۱۹۷۷) .

بر اساس نظریه یادگیری اجتماعی بندورا ، باورهای خود کارآمدی بر انتخاب های افراد ، رشته تحصیلی آنان و فعالیت هایی که انجام می دهند ، تأثیر می گذارد و افراد تمایل دارند به فعالیت هایی بپردازند که از انجام دادن آنها احساس اطمینان کنند و از فعالیت هایی که احساس می کنند توانایی انجام دادن آنها را ندارند پرهیز نمایند ، باورهای خود کارآمدی تعیین می کند که افراد تا چه اندازه برای فعالیت های خود

---

1 . Bandura
2 . Bloom